

Elämänlaatua kaikille perheenjäsenille

VETORYL®

Koirasi, Cushingin tauti ja sinä

Tämän esitteen tarkoitus on vastata mahdollisiin kysymyksiin, joita tulee mieleen Cushingin taudista.

Päivittäisen lääkkeen ja tarkan seurannan avulla koirasi tulee voimaan paremmin ja monia Cushingin taudin oireita voidaan kontrolloida, tai ne saattavat jopa hävitä kokonaan.

Esite auttaa sinua hoitamaan koiraasi parhaalla mahdollisella tavalla. Hoitopäiväkirjan pitäminen helpottaa sinua ja hoitavaa eläinlääkärää kontrolloimaan hoitotuloksia.

Mikä on Cushingin tauti?

Koirat, joilla on Cushingin tauti tuottavat elimistössään liikaa kortisolia, tarpeellista hormonia, joka auttaa säätelemään aineenvaihduntaa. Seurauksena on haitallisia vaikutuksia eri elimissä ja hormonijärjestelmässä.

Lyhyt kuvaus

Cushingin tauti on tavallisimpia endokriinisiä sairauksia keski-ikäisillä ja iäkkäillä koirilla.

Kortisolia tuotetaan lisämunuaisissa, kahdessa vatsaontelossa sijaitsevassa rauhasessa. ACTH- niminen hormoni säätelee kortisolin tuotantoa ja vapautumista lisämunuaisista. ACTH- hormonia tuotetaan aivolisäkkeessä, joka on herneenmuotoinen rauhanen isoaivojen alla.

Veren kortisolitaso vaihtelee tarpeen mukaan. Stressin tai sairauden aikana kortisolin tuotanto nousee. Kun stressitilanne on ohi kortisolitaso palautuu normaaliin.

Kortisolin ylituotanto

Koiralla, jolla on Cushingin tauti, on ollut kroonista kortisolin ylituotantoa jo pitkään. Vaikka veren kortisolipitoisuus vaihtelee koiralla, jolla on Cushing, on se keskimäärin paljon korkeampi, kuin terveellä koiralla. Suuri määrä vapautunutta kortisolia vaikuttaa haitallisesti sisäelimiin ja aineenvaihduntaan.

Mikä aiheuttaa Cushingin taudin?

Cushingin tauti aiheutuu useimmiten hyvänlaatuisesta kasvaimesta aivolisäkkeessä (tavallisimmin), mutta se voi myös johtua pahanlaatuisesta kasvaimesta lisämunuaisissa. Riippumatta siitä, mikä sairauden aiheuttaa, kehittävät Cushingia sairastavat koirat oireita, jotka muistuttavat ennenaikaista vanhenemista.

Useimmilla koirilla (80 – 85 %), joilla on todettu Cushingin tauti, on hyvänlaatuinen kasvain aivolisäkkeessä. Kasvainsolut tuottavat suuria määriä ACTH-hormonia, mikä stimuloi lisämunuaisia ylituottamaan kortisolia.

15 – 20:ssa tapauksista Cushing aiheutuu kasvaimesta yhdessä lisämunuaisessa, tai

erittäin harvoin molemmissa lisämunuaisissa. Seurauksena on kortisolin kontrolloimaton ylituottaminen.

Riippumatta sairauden aiheuttajasta on tulos sama – kortisolin tuotanto ylittää elimistön tarpeen.

Seurauksena on useiden kliinisten oireiden yhdistelmän hidas kehittyminen. Tätä kutsutaan Cushingin taudiksi.

Tunnista Cushingin taudin oireet

Cushingin tauti on yleisempää ikääntyneillä pienillä koirilla. Karvanlähtö, tynnyrimäinen vartalo, iho-ongelmat, muuttunut käytös, jatkuva juominen ja virtsaaminen sekä lisääntynyt ruokahalu ovat yleisimpiä havaittavia oireita. Muutokset voivat muistuttaa normaalia ikääntymistä, mikä voi vaikeuttaa sairauden toteamista ja seuranta. Siksi on hyvä idea pitää päiväkirjaa koiran tavoista, käyttäytymisestä ja ulkonäöstä.

Vaikka monet Cushingin oireista vaikuttavat tyypillisiltä ja selkeiltä, niitä voi olla aluksi vaikea huomata.

Cushingin taudin helpoimmin havaittavia oireita:

- Tarve virtsata usein, sekä mahdollinen virtsan vuoto
- Jatkuva juominen
- Lisääntynyt ruokahalu
- Läähätys, jopa levossa
- Lihasten kuihtuminen ja lihasheikkous
- Toistuvat virtsatietulehdukset
- Tynnyrimäinen vartalo
- Väsymys
- Karvanlähtö, ohentunut iho ja toistuvat ihotulehdukset

Kaikilla koirilla oireet eivät ole samanlaiset. Siksi kannattaa seurata ja merkitä muistiin muutokset omassa koirassa.

Mikäli olet huolissasi koirasi terveydestä, ota yhteyttä eläinlääkäriisi.

Vetoryl antaa mahdollisuuden hyvään elämään

Cushingin taudin toteaminen

Eläinlääkäri alkaa epäillä Cushingia koiran kliinisten oireiden perusteella. Diagnoosin tekeminen ei ole aina yksinkertaista, joten koiraltasi otetaan todennäköisesti eri kokeita. Nämä ovat yleensä virtsa- ja verikokeita sekä joskus kuvadiagnostiikkaa.

Useimmissa tapauksissa Cushingin taudin aiheuttamat muutokset tulevat asteittain, joten ne on monesti vaikea havaita.

Eläinlääkäri pääsee eri kokeiden avulla lähemmäs taudin toteamista, kun epäillään Cushingia.

Veren kortisolitaso vaihtelee päivän aikana myös terveillä koirilla. Tämän vuoksi kortisolitason mittaaminen ei yksin riitä Cushingin diagnosoimiseksi.

Kaksi tavallisinta diagnostista testiä ovat ns. matala-annoksinen deksametasonisuppressiotesti sekä ACTH- stimulointitesti. Joskus joudutaan tekemään molemmat testit.

Koira voi jäädä eläinlääkäriin muutamiksi tunneiksi, tai tulla saman päivän aikana pari kertaa uudestaan seuraaviin kokeisiin. Eläinlääkäri voi myös haluta käyttää sairauden toteamisessa kuvadiagnostiikkaa, kuten ultraääni-, tietokonetomografia- tai magneettikuvaamista.

Hoidon merkitys

Hyvä hoito parantaa koirasi elämänlaatua ja ehkäisee muita, mahdollisesti henkeä uhkaavia liitännäissairauksia kehittymästä.

Cushingin tauti heikentää hoitamattomana koiran elämänlaatua ja altistaa sen liitännäissairauksille:

- diabetes mellitus
- korkea verenpaine
- pankreatiitti (haimatulehdus)
- munuais- ja virtsatietulehdukset
- keuhkoveritulppa

Cushingin taudin hoito

Cushingin tauti on elinikäinen sairaus, mutta hyvällä hoidolla ja lääkityksellä sitä voidaan hallita. Vetoryl on ainoa koirille rekisteröity lääkitys Cushingiin. Se sisältää trilostaania, lääkeainetta joka laskee lisämunuaisten kortisolituotantoa.

Vetoryl- lääkitys

Kun koirasi on aloittanut lääkehoidon, huomaat oireiden helpottuvan nopeasti. On erittäin tärkeätä, että noudatat eläinlääkärin ohjeita huolellisesti.

Koirallasi aloitetaan Vetoryl-hoito todennäköisesti painon perusteella lasketulla aloitusannoksella.

Ensimmäinen kontrollikäynti eläinlääkärille on koirallasi noin 10 päivää lääkityksen aloittamisen jälkeen. Käynnillä koira tutkitaan ja voit kertoa, miten se on vastannut lääkitykseen. On mahdollista, että annosta muutetaan tarvittaessa jo silloin, mutta useimmiten noin kuukauden kuluttua hoidon aloittamisesta toisella kontrollikäynnillä, mikäli muuttaminen on tarpeen. Kontrollikäyntiä suositellaan aina 10 päivän päähän lääkeannoksen muuttamisesta.

Eläinlääkäri toteaa koiran vasteen Vetoryl-lääkehoitoon seuraavasti:

- Kliinisten oireiden helpottuminen

Useimmissa tapauksissa koiran ruokahalu ja jano normalisoituu ensimmäisten viikkojen aikana. Muut oireet paranevat yleensä asteittain 3-6 kuukauden kuluessa.

- Verikokeet

Koiran kliinisen tutkimuksen lisäksi eläinlääkäri tekee useimmiten myös verikoeanalyysin. Saat eläinlääkäriltä ohjeet, milloin verikoe otetaan ja miten koiran lääkitys annetaan ennen verikokeita.

Hoidon seuranta

Koirasi vointia seurataan tarkasti, varsinkin jotta Vetoryl-annos on oikea hoidon alusta alkaen. Huolellinen hoidon seuranta auttaa myös koiralle haittaa aiheuttavien lääkkeen haittavaikutusten pitämisessä poissa.

Kun eläinlääkäri on tyytyväinen lääkeannokseen ja koirasi vastaa hyvin lääkehoitoon, kontrollikäyntiä eläinlääkäriin suositellaan kolmen kuukauden välein. Tämä sen vuoksi, ettei koiran tila mene huonommaksi huomaamatta. Hyvä yhteistyö koiranomistajan ja eläinlääkärin välillä on onnistuneen hoidon taustalla.

Vetoryl on yleensä erittäin hyvin siedetty lääke. Mikäli koirasi on erittäin unelias, oksentelee, ripuloi tai on ruokahaluton, lopeta lääkitys ja ota yhteys eläinlääkäriisi.

Kysymyksiä ja vastauksia

Vastauksia joihinkin Vetoryliä koskeviin kysymyksiin.

Miksi Vetoryliä annetaan joka päivä?

Vetorylin vaikuttava aine, trilostaani, on lyhytvaikutteinen lääkeaine, jota annetaan päivittäin kortisolitason ylläpitämiseksi.

Miten Vetoryl-lääke annetaan koiralle?

Vetoryl-lääke suositellaan annettavaksi koiralle ruoka-annoksen mukana. Kannattaa keskustella eläinlääkärin kanssa lääkkeen antamisen ajankohdasta, jotta tulevien kokeiden ottaminen eläinlääkärillä on mahdollisimman joustavaa.

Mitä tehdä, jos kapselin antaminen unohtuu?

Kysy neuvoa eläinlääkäriltäsi. ÄLÄ ANNA tupla-annosta seuraavana päivänä.

Miten pitkään lääkitys jatkuu koirallani?

Useimmat koirat tarvitsevat Vetoryl-lääkityksen päivittäin koko loppuelämänsä ajan.

Miten nopeasti oireet helpottavat?

Cushingin kliiniset oireet, kuten väsymys, lisääntynyt jano ja ruokahalu, sekä toistuva virtsaaminen helpottuvat yleensä nopeasti, usein parin viikon kuluessa hoidon aloittamisesta. Iho-oireet ja karvattomuus vähenevät noin 6 kuukauden aikana.

Pitääkö minun varata uusi eläinlääkärikäynti?

Kyllä. On tärkeätä, että eläinlääkäri tutkii koiran ja arvioi hoidon tehon. Suosittelemme hoidon aloittamisesta ensimmäisiä kontrollikäyntejä 10 päivän kuluttua, 4 viikon kuluttua ja 12 viikon kuluttua. Tämän jälkeen noin kolmen kuukauden välein kontrollissa eläinlääkärillä. Mikäli koirasi alkaa voida huonosti lääkityksen aikana, lopeta lääkitys ja ota yhteys eläinlääkäriisi.

Onko Vetorylillä haittavaikutuksia?

Lääke on yleensä hyvin koirien sietämä. Mikäli koirasi on erittäin väsynyt, oksentaa, ripuloi tai on ruokahaluton, lopeta

Kyllä:

- Anna Vetoryl sovittuna ajankohtana ruuan kanssa, jotta lääkeaine imeytyy oikein. Kun lääke annetaan "oikeaan" aikaan päivästä, on eläinlääkärikäyntien sovittaminen päivärytmiin helpompaa.
- Sovi sairauden seurantakäynnit eläinlääkäriin suositusten mukaisesti.
- Pidä päiväkirjaa koirasi painosta, juomisesta, ruokahalusta ja virtsaamisesta, jolloin on helpompi seurata oireiden kehittymistä hoidon aloittamisen jälkeen. Valokuva voi olla arvokas todiste, miten koiran lihasmassa ja karvankasvu on edennyt. Ole yhteydessä eläinlääkäriisi, mikäli jotakin odottamatonta tulee eteen.
- Ota eläinlääkäriisi yhteyttä, jos koirasi ei syö, juo tai se voi muuten huonosti Vetoryl-lääkityksen aikana.
- Pese kädet aina Vetoryl-kapseleiden käsittelyn jälkeen.

Ei:

- Älä jaa, tai riko kapseleita.
- Mikäli unohdat antaa lääkkeen, älä anna seuraavana päivänä tupla-annosta. Ota yhteyttä eläinlääkäriin, mikäli et ole varma, kuinka toimia.
- Mikäli olet raskaana, tai suunnittelet olevasi lähitulevaisuudessa, älä käsittele Vetoryl-lääkkeitä.
- Älä koskaan muuta annosta ilman eläinlääkäriin ohjetta.
- Älä lopeta Vetoryl-lääkitystä ilman, että olet yhteydessä eläinlääkäriisi, joko ennen, tai jälkeenpäin mahdollisimman pian.

Jatka Vetoryl-lääkitystä, vaikka koirasi vaikuttaisi olevan kunnossa. Vetoryl kontrolloi koirasi kortisolitasoa, mutta sairaus ei ole parantunut.

On erittäin tärkeätä seurata hoitoa ja käydä eläinlääkärillä säännöllisesti tarkistamassa, että koirasi saa oikean hoidon.

Liikaa vaikeita sanoja? Oletko ymmälläsi?

Älä ole huolissasi. Alla löytyy joitakin hankalia termejä ja niihin selitykset.

ACTH

Adrenokortikotrooppinen hormoni. Hormoni, jota tuotetaan aivolisäkkeessä ja joka stimuloi lisämunuaisia tuottamaan muunmuassa kortisolia.

ACTH-stimulointitesti

Verikoe, joka auttaa kertomaan lisämunuaisten kyvystä tuottaa kortisolia.

Lisämunuaisesta johtuva hyperadrenokortisismi (ADH)

Cushingin taudin versio, joka aiheutuu kasvaimesta lisämunuaisessa.

Lisämunuaiset

Kaksi pientä rauhasta munuaisten vieressä. Lisämunuaiset vastaavat aineenvaihduntaa, verenpainetta ja nestetasapainoa säätelevästä hormonituotannosta. Kortisoli on yksi näitä hormoneja.

Kortisoli

Hormoni, jota lisämunuaiset tuottavat. Kortisoli säätelee aineenvaihduntaa, vastaa elimistön stressin siedosta sekä elimistön vastustuskyvystä.

Cushingin tauti tai oireyhtymä

Hyperadrenokortisismien toinen nimi – kortisolin liikatuotanto, jonka määritteli Harvey William Cushing 1869 – 1939), neurokirurgian pioneeri. Oireyhtymä käsittää useita sairauden aiheuttamia kliinisiä oireita.

Endokriininen järjestelmä

Yhteinen nimitys rauhasille, jotka tuottavat hormoneja suoraan verenkiertoon.

Entsyymi

Proteiini, joka aloittaa kemiallisen reaktion elimistössä.

Glukokortikoidi

Tunnetaan myös steroidina. Ryhmä hormoneja, jotka vaikuttavat elimistön aineenvaihduntaa. Esimerkkinä kortisoli.

Hormonit

Hormonit toimivat kemiallisina sanansaattajina elimistön elinten välillä lisäten, tai vähentäen niiden toimintaa.

Hyperadrenokortisismi (HAC)

Toinen nimi Cushingin taudille.
Lyhennetään usein kirjaimin HAC.

Metabolismi

Fysiologiset ja kemialliset prosessit, kuten elimistön kyky pilkkoa ravintoaineita ja käyttää niitä rakennusaineina tai energian lähteenä soluille.

Hypofyyysi

Aivolisäke. Rauhanen isoaivojen alla.
Hypofyyysi vapauttaa esimerkiksi ACTH:ta, mikä stimuloi kortisolin tuotantoa.

Aivolisäkeperäinen hyperadrenokortisismi (PDH)

Aivolisäkekasvaimen aiheuttama
Cushingin tauti.

Trilostaani

Vetorylin vaikuttava aine, joka estää
kortisolin tuotantoa.

Vetoryl

Lääke, joka sisältää trilostaania. Dechra
Veterinary Productsin kehittämä lääke
koirien Cushingin taudin hoitamiseen.

Vetoryl[®] kapseli, kova 5 mg, 10 mg, 30 mg, 60 mg, 120 mg koiralle. **Vaikuttava aine:** Trilostaani. **ATCvet-koodi:** QH02CA01. **Kohde-eläinlaji:** Koira. **Käyttöaiheet:** Aivolisäke- ja lisämunuaisperäisen lisämunuaiskuoren liikatoiminnan (Cushingin taudin/oireyhtymän) hoito koiralla. **Vasta-aiheet:** Ei saa käyttää koirille, joilla on primaarinen maksasairaus ja/tai munuaisten vajaatoiminta. 5 mg, 10 mg ja 30 mg kapselit: Ei saa käyttää alle 3 kg painaville koirille. 60 mg kapseli: Ei saa käyttää alle 10 kg painaville koirille. 120 mg kapseli: Ei saa käyttää alle 20 kg painaville koirille. **Erityisvaroitukset:** Tarkka diagnoosi lisämunuaiskuoren liikatoiminnasta on olennaisen tärkeä. Jos ilmeistä hoitovastetta ei ole, diagnoosi tulee arvioida uudelleen. Annoksen lisääminen voi olla tarpeen. Eläinlääkärin on oltava tietoinen siitä, että koirilla, joilla on lisämunuaiskuoren liikatoiminta, on lisääntynyt riski sairastua haimatulehdukseen. Riski ei välttämättä pienene, vaikka eläintä hoidetaan trilostaanilla. **Eläimiä koskevat erityiset varoitimet:** koska lisämunuaiskuoren liikatoiminta diagnosoidaan tavallisesti 10–15 vuoden ikäisillä koirilla, muitakin sairauksia esiintyy usein. On erityisen tärkeää seuloa primaarista maksasairautta tai munuaisten vajaatoimintaa sairastavat eläimet, koska valmistetta ei saa käyttää niille. Hoito edellyttää tiivistä seurantaa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maksan entsyymeihin, elektrolyytteihin, ureaan ja kreatiniiniin. Jos eläin sairastaa lisämunuaiskuoren liikatoiminnan lisäksi diabetesta, hoito edellyttää erityisen tarkkaa seurantaa. Jos koiraa on aiemmin hoidettu mitotaanilla, sen adrenaliinin tuotanto on vähentynyt. Saatujen kokemusten mukaan mitotaanihoito tulee lopettaa vähintään kuukautta ennen trilostaanihoidon aloittamista. Lisämunuaiskuoren toimintaa on syytä seurata tiiviisti, sillä nämä koirat voivat olla alttiimpia trilostaanin vaikutuksille. Jos lääkevalmistetta määrätään koirille, joilla on anemia, on toimittava erittäin varovaisesti, sillä hematokriitti ja hemoglobiinin määrä voivat alentua. Koiraa on tarkkailtava säännöllisesti. **Erityiset varoitomenpiteet, joita eläinlääkevalmistetta antavan henkilön on noudatettava:** Trilostaani voi heikentää testosteronituotantoa, ja sillä on anti-progesteronisia ominaisuuksia. Raskaana olevien tai raskaaksi pyrkivien naisten tulee välttää kosketusta kapselien kanssa. Kädet on pestävä saippualla ja vedellä käytön sekä tahattoman ihokosketuksen jälkeen. Kapselien sisältö voi ärsyttää ihoa ja silmiä sekä aiheuttaa yliherkkyyttä. Kapseleita ei saa jakaa eikä avata. **Haittavaikutukset:** Kortikosteroidilääkityksen lopettamisesta johtuva vierotusoireyhtymä tai veren matala kortisolitaso on erotettava lisämunuaiskuoren vajaatoiminnasta seerumin elektrolyyttimäärityksillä. Lisämunuaiskuoren vajaatoimintaan liittyviä oireita, kuten heikkoutta, väsymystä, ruokahaluttomuutta, oksentelua ja ripulia voi ilmetä erityisesti silloin kun seuranta on riittämätöntä. Oireet häviävät yleensä vaihtelevan ajan kuluessa hoidon keskeyttämisestä. Myös akuutti Addisonin kriisi (kollapsi) on mahdollinen. Trilostaanilla hoidetuilla koirilla saattaa esiintyä väsymystä, oksentelua, ripulia ja syömättömyyttä, vaikka lisämunuaiskuoren vajaatoimintaa ei ole voitu todentaa. Hoidetuilla koirilla on satunnaisissa yksittäistapauksissa raportoitu lisämunuaisen kuoliota, mikä saattaa johtaa lisämunuaiskuoren vajaatoimintaan. Piilevä munuaisten vajaatoiminta voi paljastua valmisteen käytön yhteydessä. Käyttö voi vähentää endogeenisiä kortikosteroidipitoisuuksia ja voi paljastaa piilevän niveltulehduksen. Trilostaanihoidon yhteydessä on raportoitu yksittäisiä äkkikuolemia. Muita lieviä ja harvinaisia haittavaikutuksia ovat hapanoiva liikkuminen, lisääntynyt syljenieritys, turvotus, lihasvapina ja ihomuutokset. **Yhteisvaikutukset:** Kliinisissä tutkimuksissa ei ole havaittu yhteisvaikutuksia. Kuolemia (myös äkkikuolemia) on raportoitu muutamassa tapauksessa koirilla, jotka ovat saaneet trilostaania ja ACE-inhibiittoria samanaikaisesti. **Tiineys ja laktatio:** Ei saa käyttää tiineyden tai laktation aikana eikä siitoseläimillä. **Haittavaikutukset:** Heikkoutta, letargiaa, anoreksiaa, oksentelua ja ripulia voi esiintyä, jos seuranta on riittämätöntä. Akuutti Addisonin kriisi (kollapsi) on mahdollinen. Harvinaisia: ataksia, lisääntynyt syljenieritys, turvotus, lihasvapina, ihomuutokset. Satunnaisia: lisämunuaisen nekroosi, äkkikuolema. **Annostus ja antotapa:** Valmistetta annetaan suun kautta kerran päivässä ruoan kanssa. Hoidon aloitusannos on noin 2 mg/kg, riippuen saatavilla olevista kapselivahvuksien yhdistelmästä. Jos oireet eivät pysy riittävästi hallinnassa koko annosten välisen 24 tunnin ajan, harkitse päivittäisen kokonaisannoksen lisäämistä enintään 50 % ja annoksen jakamista samansuuruisiin aamu- ja iltä-annoksiin. Lisätietoja tarkkailusta ja seurannasta saat ottamalla yhteyttä valmistajaan tai lukemalla lisätietoja spc.fimea.fi -osoitteesta. **Myyntiluvan haltija:** Dechra Regulatory B.V. **Paikallinen edustaja:** Dechra Veterinary Products. **Pakkaukset ja hinnat (tmh) 01.2022:** 5 mg 30 kaps 22,50€, 10 mg 30 kaps. 35,02€, 30 mg 30 kaps. 47,16€, 60 mg 30 kaps. 60,32€, 120 mg 30 kaps. 93,67€. **Reseptilääke. SPC:n muuttamispäivä:** 7.3.2019, 5 mg: 12.3.2021. **Yllä oleva teksti on lyhennetty yhteenvedon valmisteyhteenvedosta. Lisätietoja: Pharmaca Fennica Oy tai www.dechra.fi.**

Dechra Veterinary Products Oy

Puh: 02 251 0500

technical.nordic@dechra.com

www.dechra.fi

©Dechra Veterinary Products A/S

Elokuu 2023

